

Åkersberga 2 september 2015

Till Österåkers kommun
Samhällsbyggnadsförvaltningen
Plan- och exploateringsenheten
184 86 Åkersberga

Yttrande över

Detaljplan för Brännbackens arbetsområde

Naturskyddsföreningen i Österåker anser

Detaljplanen avser etablering av ett relativt stort arbetsområde för industriändamål i ett område, Brännbacken, som har utpekats i Översiktsplanen (ÖP) 2006 som en av ett antal alternativa lokaliseringar inom kommunen. De alternativa lokaliseringarna redovisas inte närmare i detaljplanen. Byggskedet förutsätts sträcka sig över så mycket som 30 år. Etableringen bedöms medföra betydande miljöpåverkan, varför en Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) har upprättats och bifogats. Miljökonsekvenserna beskrivs där väl. I MKBn framställs Brännbacken i allmänna termer som ett från bland annat miljösynpunkt mer fördelaktigt alternativ, jämfört med bara ett av alternativen, nämligen ett område söder om väg 276 och Stava.

Det framgår av detaljplanen att det är oklart vilka verksamheter, som avser etablera sig i området, om det kommer till stånd. Vidare framhålls att ytterligare behov av mark kan komma att uppstå längre fram i tiden om och när verksamheter i centrala Åkersberga behöver nya lokaler, till följd av att den mark där de nu har lokaler planeras för bostäder.

Detaljplanen är med andra ord inriktad mot ett inte närmare preciserat behov i en inte närmare preciserad framtid. Att i det läget reservera mark inom ett område, som redan är påverkat av olika miljöstörande verksamheter, kan visserligen synas vara en klok planering. Samtidigt redovisas inte om några alternativa lokaliseringar undersökts närmare. Och behovet är alltså oklart när det gäller dels vilka verksamheter som behöver och kommer att efterfråga lokaler, dels när behovet uppstår och dels hur stora markbehov det rör sig om.

Det är också fråga om betydande ingrepp i miljön med konsekvenser av två slag. För det första framgår det av MKBn att den föreslagna lokaliseringen skulle generera ny trafik och att

Naturskyddsföreningen Österåker

den

redan hårt trafikerade väg 276 norr om Åkersberga då skulle bli ytterligare belastad med ökat buller, ökade luftföroreningar och ökad trängsel som följd. Och den trafiken, främst tung trafik, skulle tvingas att dessförinnan gå genom flaskhalsen Åkersberga centrum. Det är en mycket allvarlig nackdel med lokaliseringen till Brännbacken och ett tillräckligt skäl att närmare undersöka alternativa lokaliseringar.

För det andra framgår det att området gränsar till riksintressen för dels friluftsliv, dels kust och skärgård och att tidigare i huvudsak orörda naturområden med höga naturvärden tas i anspråk. Trots en hel del föreslagna skyddsåtgärder leder detta ofrånkomligen till förlust av värdefull natur.

Nu har arbetet på en ny ÖP just påbörjats. Det innebär att det i närtid ges goda tillfällen att förbättra beslutsunderlaget för ett nytt industriområde genom att dels uppdatera bedömningen av kommande efterfrågan på lokaler, dels på nytt undersöka en eller flera alternativa lokaliseringar, med sammantaget mindre miljöpåverkan. Ett alternativ som borde undersökas närmare skulle till exempel vara att lägga arbetsområdet väster om Åkersberga och nära E18. En möjlighet skulle exempelvis vara att lägga det i omedelbar anslutning till det nyligen detaljplanlagda verksamhetsområdet Rosenkälla, eller till något annat område på samma sida om Åkersberga. Den ena frågan som skulle behöva besvaras med ett sådant alternativ är om det på det sättet går att minska miljöeffekterna från den ofrånkomliga trafikökningen, jämfört med den planerade lokaliseringen vid Brännbacken. Den andra frågan är om det på det sättet också går att minska påverkan på naturmiljön från själva exploateringen, genom att utforma den så att den inte försämrar Angarnkilens centrala funktion för djur- och växtliv.

MKBn redovisar utförligt konsekvenserna för naturmiljön vid en exploatering, bland annat att två rödlistade arter och ett antal områden med högre naturvärdesbedömning skulle hotas. Det är allvarligt. MKBn föreslår därför olika åtgärder som skulle kunna mildra skadeverkningarna. Detaljplanen fångar upp många av dem, inklusive att spara några av områdena med högre naturvärden, vilket i och för sig är förtjänstfullt. Vi menar ändå att ambitionsnivån i detta avseende måste hållas så hög som möjligt, minst i nivå med de förslag som anges i MKBn. Vi menar också att kommunen borde ha planerat för kompensatoriska åtgärder *utanför* detaljplaneområdet. Det skulle kunna göras genom att skydda naturområden av motsvarande storlek och med motsvarande naturvärden, som de områden som tas i anspråk inom området.

Sammanfattningsvis framgår det att detaljplanen inte är ett tillfredsställande underlag för beslut, då jämförelser med miljökonsekvenser av alternativa lokaliseringar saknas, då många osäkerheter finns om behoven av och efterfrågan på mark och om vilka verksamheter som skulle etableras, då det framstår som något oklart vilken ambitionsnivån kommer att vara när det gäller åtgärder för att mildra skadeverkningarna och då inga kompensatoriska åtgärder över huvud taget har redovisats.

Mot den bakgrunden anser vi att detaljplanen inte bör antas nu, utan att hela frågan om ny mark för industriändamål och alternativa lokaliseringar bör tas upp till ny utredning och prövning från miljösynpunkt i samband med det nyligen påbörjade ÖP-arbetet.

Naturskyddsföreningen Österåker

Om detaljplanen ändå skulle antas, bör

- *ambitionsnivån för konsekvenslindrande hållas så hög som möjligt, minst på den nivå som framkommer i MKBn, och*
- *likvärdiga markområden utanför detaljplanområdet skyddas, för att kompensera för de naturvärdesförluster som följer av exploateringen.*

I det följande lämnar vi närmare kommentarer till detaljplanens syfte och dess miljökonsekvenser.

Detaljplanens syfte

Syftet med detaljplanen är att skapa ett arbetsområde för industriändamål, lager och upplag inom fastigheterna Skeppsbol 1:69, Skeppsbol 1:72 och Skeppsbol 1:73 vid Brännbacken. Marken ägs av Brännbackens Återvinnings AB. Också mindre delar av två angränsande fastigheter, ägda privat respektive av en stiftelse, berörs. Detaljplanen omfattar industrimark, tekniska anläggningar, vägområden och naturmark.

Planområdet sträcker sig från infarten till Brännbackens återvinningscentral, längs väg 276 upp mot Skeppsdalsvägen och söderut mot Brännbackens deponi som är under avslutande. Planområdet är ca 86 hektar stort, varav ca 50 hektar är kvartersmark.

Enligt detaljplanen är det oklart vilka verksamheter, som avser etablera sig i området, om det kommer till stånd. Det framgår inte om någon närmare undersökning av efterfrågan på mark och lokaler för ändamålet har gjorts. Vidare framhålls att ytterligare behov av mark kan komma att uppstå längre fram i tiden om och när verksamheter i centrala Åkersberga behöver nya lokaler till följd av att den mark där de nu har lokaler planeras för bostäder.

Detaljplanen redovisar inte jämförelser med några alternativa lokaliseringar av industriområdet. Däremot nämns i MKBn att Brännbacken bedöms vara mer fördelaktigt från en rad synpunkter, inklusive miljösynpunkter, än ett i den tidigare ÖPn från 2006 utpekat område söder om väg 276 och Stava. Det området är emellertid betydligt mindre ianspråktaget i dag än Brännbacken, gränsar till ekologiskt särskilt känsliga områden och innefattar strövområden av kommunalt intresse. Sedan ÖPn från 2006 gjordes har en del hänt när det gäller planeringen, så till exempel har en detaljplan fastställts för ett verksamhetsområde vid Rosenkälla, alldeles intill E18. Huruvida det i anslutning till det verksamhetsområdet finns en möjlig lokalisering av det aktuella arbetsområdet framgår alltså inte av den aktuella detaljplanen.

En av de stora nackdelarna med en lokalisering av ett nytt arbets- eller industriområde vid Brännbacken är att det kan väntas leda till en kraftig ökning av tung trafik genom flaskhalsen Åkersberga centrum och på den redan hårt ansträngda väg 276 norr om Åkersberga. Av det skälet skulle rent allmänt en lokalisering väster om Åkersberga vara att föredra. Tyvärr framgår det över huvud taget inte om några möjliga lokaliseringar väster om Åkersberga har undersökts.

Naturskyddsföreningen

Österåker

Detaljplanens värde som beslutsunderlag skulle med andra ord ha ökats väsentligt om den också hade redovisat alternativa möjliga lokaliseringar, i första hand konsekvenserna av lokalisering till något område väster om Åkersberga och i närheten av E 18.

Av detaljplanen framgår alltså inte vilka verksamheter som kan komma att efterfråga en lokalisering till Brännbacken eller hur stort behovet av mark och lokaler bedöms vara. Det framgår inte heller om konsekvenserna av en lokalisering till Brännbacken har jämförts med alternativa lokaliseringar. Vi menar att redan detta sammantaget innebär att den utgör ett otillfredsställande beslutsunderlag.

Miljökonsekvenser

Om området ändå exploateras, framgår av detaljplanen bland annat att landskapsbilden förändras, att andelen hårdgjorda ytor ökar vilket i sin tur medför en ökad mängd dagvatten av förändrad kvalitet samt att naturmiljö tas i anspråk. Även byggskedet bedöms medföra konsekvenser för omgivningen under lång tid, i form av buller samt utsläpp till luft och vatten. Beroende på vilka verksamheter som slutligen etableras i planområdet tillkommer även konsekvenser av dessa, vilka måste tas i beaktande i den fortsatta planeringen.

Vidare framgår, när det gäller påverkan på ytvatten, att halterna av ett antal föroreningar samt av fosfor kan komma att öka något. Dagvattenfrågan och behov av reningsåtgärder kommer att studeras vidare i samband med att det beslutas om vilka verksamheter som kommer att bedrivas i planområdet. För att säkerställa dagvattenkvaliteten på utgående dagvatten planeras kontrollbrunnar i anslutning till dagvattendammarnas utlopp och ett kontrollprogram kommer att tas fram. Genom detta kan dagvattnets kvalitet kontrolleras och åtgärder vidtas om dagvattnet inte uppfyller den kvalitet som krävs för att undvika påverkan på recipienter och därigenom på möjligheten att uppfylla miljö kvalitetsnormer för ytvatten.

Vi anser att det självfallet är angeläget att uppföljning av miljökonsekvenser, liksom åtgärder för att mildra dessa, håller en hög och uthållig ambitionsnivå. Bland annat är det nödvändigt att följa upp tillståndet i dagvattenavrinningen, som slutligen når V Saxarfjärden, Solbergasjön och Bosjön, liksom tillståndet i grundvatten för att bedöma behovet av ytterligare åtgärder.

Landskapsbilden bedöms enligt detaljplanen inte påverkas i någon större utsträckning utanför planområdet. Områdets utformning planeras utifrån ett antal gestaltungsprinciper för att smälta in med omgivningen, bl.a. genom att vegetation och naturliga höjder sparas. Värden kopplade till områdets naturmiljöer kommer att påverkas genom att mark som idag är naturmark exploateras och hårdgörs. Ett antal områden med högre naturvärden kommer att exploateras, medan några sparas. Planförslaget innebär att bara de mest värdefulla områdena bibehålls, t.ex. kommer Igelträsket med givande sankmark att bibehållas i sin helhet.

Vi anser att dessa principer med avseende på landskapsbild är riktiga och måste följas konsekvent vid ett genomförande av planen. När det gäller landskapsbilden bör det dessutom vara möjligt att genomgående anpassa bebyggelsen efter topografien så att den överhuvud taget inte syns från väg 276. Vi anser också att det är nödvändigt att så långt möjligt behålla om-

Naturskyddsföreningen

Österåker

råderna med de högsta naturvärdena och att det borde vara möjligt att i det avseendet gå ännu längre än i den föreslagna detaljplanen.

För naturmiljön bedöms enligt planen negativa konsekvenser uppstå framförallt för ekologiska samband genom fragmentering av ett större skogsområde. Detta kan leda till sämre spridningsmöjligheter för växter och djur. Planområdet bedöms inte ha något högre värde för rekreation

och friluftsliv i dagsläget. Igelträsket kommer dock vara fortsatt tillgängligt för rekreation liksom området närmast bostadsområdet Nyhagen. Risken för markföroreningar lokalt inom planområdet kan öka något då industriverksamheter lokalt kan ge en ökad risk för markföroreningar. Risken beror dock till stor del på vilka verksamheter som etableras inom området.

Planförslaget medför vidare verksamheter samt transporter, som medför buller och utsläpp till luft. Ljudnivåerna längs med väg 276 bedöms öka något till följd av planförslaget. Det är främst bostadshusen närmast väg 276 som kommer drabbas av ökade ljudnivåer, med överskridna riktvärden för buller som följd. Åtgärder för berörda bostadshus inom planens influensområde har studerats. Luftkvaliteten kring planområdet bedöms enligt planförslaget kunna påverkas i mindre utsträckning genom ökad trafik.

Då det inte är definierat vilken typ av verksamheter som kan komma att etablera sig i området är det enligt planen viktigt att faktorer som utsläpp till ytvatten, buller, utsläpp till luft och risker studeras vidare vid bygglov, liksom om kommande verksamheter kräver tillstånd/anmälan enligt miljöbalken. Detta för att anpassa verksamheterna och säkerställa att de vidtagit de åtgärder som krävs för att inte oacceptabla störningar ska uppkomma för närboende och recipienter.

Att vidta åtgärder för att reducera bullerstörningar för berörda boende och att anpassa verksamheter med hänsyn till miljöeffekterna är självklart nödvändigt. Samtidigt anser vi att osäkerheten om vilka verksamheter som kan komma att etableras är klart besvärande och gör det vanskligt att ta ställning till planen i detta skede.

Utbyggnaden av planområdet kommer enligt detaljplanen att innebära både sprängning och krossning av berg, schaktning samt andra markarbeten. För att minimera störningarna under byggskedet planeras för ett antal skyddsåtgärder, t.ex. planeras dagvattendammarna att byggas redan i ett inledande skede av utbyggnaden. Byggskedet bedöms kunna bli utsträckt under uppemot 30 år. Under byggskedet bedöms riktvärdet för byggbuller kortvarigt överskridas vid två bostadshus norr om väg 276 och alla moment vid sprängning kommer att behöva planeras noggrant för att minska riskerna för dem som utför själva arbetet och för dem som vistas eller bor i närheten. Åtgärder kan också bli aktuella för att minimera utsläppen till luft, t.ex. för att undvika besvärande damning.

Byggskedet kan komma att bli utsträckt över många år och vi anser det angeläget med en hög och uthållig ambitionsnivå även när det gäller skyddsåtgärder och åtgärder för att minimera miljöpåverkan under hela denna period.

Inom planområdet ligger inga riksintressen. Däremot gränsar det till riksintressen för friluftsliv och kust och skärgård. Av den bifogade, rätt utförliga MKBn, som bygger på aktuella naturvärdesinventeringar, framgår också att exploateringen ofrånkomligen kommer

Naturskyddsföreningen

Österåker

att gå ut över en del värdefulla naturområden med höga naturvärdesbedömningar. Det gäller områden med hållmarkstallskog, sumpmark, gammal skog med åldersspridning och skiktning samt en del gamla tallar med de rödlistade arterna reliktböck och tallticka, som bara växer på tallar som uppnått minst 150 år. Gammal skog, inte minst barrskog, är en bristvara i landet, och det är bland annat därför som vissa arter rödlistas. Om sådan skog skulle avverkas här, minskas de aktuella arternas chanser till överlevnad och spridning. Detta vore klart olyckligt.

Visserligen sparas bland annat det mest värdefulla hållmarksområdet och vissa områden avsätts

som naturmark för att fungera som skärm och skydd mot omgivande områden utanför planområdet. Vidare sparas den värdefulla skogstjärnen Igelträsk, med opåverkad hydrologi. Allt detta är positivt. Det framgår ändå inte om det hade varit möjligt att gå ännu längre när det gäller att spara områdena med de högsta naturvärdesbedömningarna.

Vi anser att de hänsynstaganden som redovisas för att mildra förlusterna av naturvärden i samband med en exploatering i och för sig är positiva. Samtidigt saknar vi en redovisning av möjligheterna att gå ännu längre och spara fler av de mest värdefulla naturmiljöerna, i syfte att bland annat skydda ett par rödlistade arter. Vidare är det nödvändigt att de intentioner som formuleras i MKBn verkligen efterföljs vid ett genomförande av planen. Det innebär exempelvis att gamla tallar inte avverkas i onödan, att träd medvetet sparas som avskärmning och att en noggrann uppföljning och kontroll görs av den dagvattendamm som planeras intill Igelträsk, så att inte dess hydrologi påverkas eller vattenkvaliteten försämras. Vi anser också att kommunen borde ha planerat för att kompensera för naturvärdesförlusterna genom att skydda likvärdiga områden av motsvarande storlek utanför planområdet. Bland annat torde finnas likartade barrskogsmiljöer i närheten av planområdet. Vi anser vidare att kommunen bör följa upp gjorda naturvärdesinventeringar för att bedöma behovet av ytterligare åtgärder.

Åkersberga som ovan

För Naturskyddsföreningen i Österåker

Sven Faugert
Ordförande